

Posudek vedoucího bakalářské práce

Jiří Šmejkal

Filosofie dějin L. N. Gumiljova

Praha UVES FFUK 2016, 54 s.

Bakalářská práce je věnována jednomu z nejcitovanějších ruských myslitelů druhé poloviny 20. století Lvovi Gumiljovovi. Zaměřuje se na ústřední koncepci jeho filosofie dějin vyloženou v práci *Etnogeneze a biosféra země (Etnogenez i biosfera zemli)*. Ta předkládá teorii etnika (etnosu), zákonitostí jeho vzniku, vývoje a zániku. Tato teorie je autorem sice zdůvodňována v rámci historie, ve skutečnosti je však koncepcí překračující rámec možností soudobé vědy. Přináší však řadu zajímavých a aktualizovatelných aplikací, jež jí zajistily značnou popularitu. V podstatě je alternativním výkladem dějin, značně rozšiřujícím a obohacujícím tradiční pohled, a stala se součástí myšlení o dějinách nejen v ruskojazyčném světě.

Jiří Šmejkal svou práci zahajuje úvodem a komentovaným přehledem užitých pramenů a literatury. V další kapitole seznamuje nejprve s životem Gumiljova, poté s jeho dílem a nakonec s filosofickými zdroji jeho myšlení. Tělo práce tvoří především čtvrtá a pátá kapitola, jež se věnují výkladu Gumiljovovy teorie etnika a jeho koncepce etnogeneze a pasionarity. Práci zakončují závěr a bibliografie.

Výklad je v práci veden srozumitelně a přesvědčivě. Autor svému tématu rozumí a nedopouští se výraznějších interpretačních omylů. Uvítal bych jen rozšíření spektra primární literatury; hlavní teze Gumiljovovy teorie etika a pasionarity jsou sice vyloženy v práci *Etnogeneze a biosféra země*, ale jejich předobraz a některé detailní ilustrace nalezneme i v dalších dílech. Zvláště zde chybí zahrnutí autorovy nejrozsáhlejší práce *Drevnjaja Rus' i Velikaja step'*. Zajímavé by bylo provázat komentované teze také s dalšími autorovými pracemi, včetně děl vydaných v češtině (*Objevení země Chazarů a Hledání vymyšlené říše*). Vznikl by tak mnohem celistvější a přesvědčivější obrázek. Totéž lze říci i k použité sekundární literatuře; místy je cítit, že autor cituje stále stejné zdroje, ačkoli by mohl sáhnout i po dalších. To se týká i pasáží věnovaných zdrojům Gumiljovovy filosofie: autorů, s nimiž Gumiljovova koncepce souvisí, je mnohem více; souvislost s Leont'jevem, Danilevským a Vernadským je sice zjevná, ale bylo by potřeba ji lépe definovat.

Formální stránka práce je na dobré úrovni, a to včetně ruskojazyčných citací. Autor však selhal v závěru; míra gramatických chyb a překlepů zde překračuje únosnou míru. Nerozumím ani pojmu „bibliografický seznam“. To je seznam bibliografií nebo seznam popisující knihy? Naštěstí se však tyto výhrady týkají až na malé výjimky jen této části práce.

Práce je hodnotným přínosem pro české prostředí. O Gumiljovovi se hodně mluví, v souvislosti s aktualizací některých geopolitických představ se jeho jméno skloňuje často v nečekaných souvislostech. Chybí zde však skutečná znalost jeho díla, studie, které by s ním bez ideologické předpojatosti seznamovaly. Domnívám se, že v práci Jiřího Šmejkala takovou základní informaci lze nalézt.

Práce odpovídá nárokům kladeným na bakalářskou práci, doporučuji ji k obhajobě a hodnotím (byť s jistými výhradami) výborně.

V Litoměřicích 27. srpna 2016

PhDr. Hanuš Nykl, Ph.D.